Booklet - from the series of the "Szent István országa" (The Country of St. Stephen)

Archive

Accession Nr.:	2001.506.1-2
Artist/Maker:	Jaschik, Álmos (1885 - 1950)
Place of production:	Hungary
Materials:	paper
Techniques:	threaded
Dimensions:	height: 22 cm width: 29,8 cm thickness: 0,3 cm

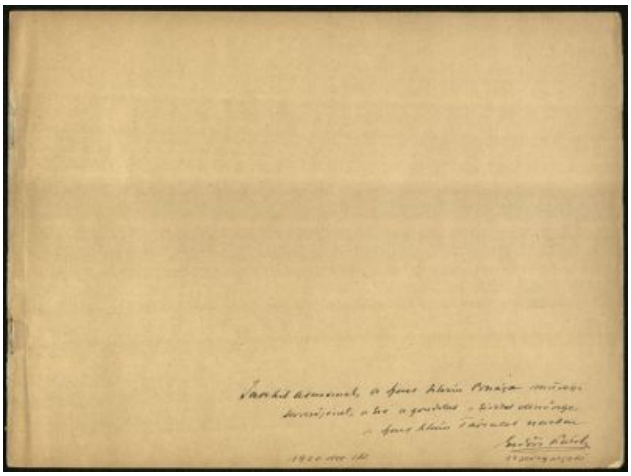

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts

Museum of Applied Arts

Museum of Applied Arts Collection Database
https://collections.imm.hu/

SZENT ISTVÁN ORSZÁGA.

Nehéz csipkerrel kivogyott az ősz a vagon papirral felvonott, törvedelt üvegű összetákolt ablakán. Néha keresztül-robant a szél az ajtónkon, mikor előtt hajtva ült a sárra, piszkos, kavicsos kasse, ami az égtáj napi cod ertre volg 18-20 magyarorsát s fyrakart ott bent egy tenyeres, asztika dikonnigos kerbkocsi vertek tolna végig a vagon oldalán. Pajkos szellők be-be hajtak a sárral tapasztott résekon, meghintették a gyertya lángját, mely kellőtlenül játszgatta rémlő nyoku hosghe dagva az égőhoz tapasztott szénen.

Pirosbőrű kátéhivése, szivarg vállán fényesenyvesen hátrakötött kapott kendővel, 13—14 éves fia kapcsog az ágyban. Ha a szélfuvalom kapkodták el annyi előtt a halainy gyertyalángot, a fa lassu szorgalomnal hajlik az új Magyarország térképe felé. Néha gőzsuta kőhegés szut rajta erőt. Ilyenkor visszahanyatlik a gyönyörű kötet, amin újra felül és folytatja a rendelet.

— A vagon tűlső végében gond tál és nyomorról olvasó, tördelve asszony szuladozott. Vavalgékkel volt tele ma este ez a nyomorvagon. Karácsony nyelt összpelnek, a skinnyi előretik kivül az asztalt, mélyet egy csetépe gyertya fényképen. 3—4 gyertyanyi égett. Fiatalasszak voltak. Szomszéd vagonok kán nyomorgó lakói rá gyülték hozzá a rossz estén gyertyacsonkjaikat, mert Jankó beteg. Ő nem. nyelet el, hát idegenek szeid-szaid.... A képet jegyzőtt, a hamarosználatos tartót a gyertyacsonkot — a felsőjét ezen még kalt meg; — a kettőt kötésével s két fűrsát — a kettőtet ott tűntették nyelet az ablakok az inkalábon a tartóstyajt előtt; — a nyérsait Nagyát, — a gyertyacsonkcsonkot is ott vették és még sokan a használatuk közül. Zsufolásig megtelt velük a nyomorult szín. És mindenki hozott valamit. Mindenki elhozta tárnipi excsenjét. Talán jobban ment így együtt az a fillér, melyről nem mondtak meg egymásnak, hogy egyik az utolsó szalonnáját, másik egy zsíros, egy tehetősebbet adott el érte. Jankót, a sóhajtozógyógyi jegyző fia, volt a gyermekek összes. Nagyobb fia is volt közöttük, de legfeljebb magyar és fényből vitte a magyar egyházzal — egy szó. Mikor Jankó égő arcával, csillogó szemmel Szent Istvánországáról beszélt nekik, lélegzetel hallgattak, mélyet az elmúlnak Erdélyről. Hogyan Jánosról, Mátyás királyról gőgös magyar történetről beszélt, mélyet összelepett, összefogott fejeskéssel hallgattak az előnyadó nagy kaos idegét, mélyet hűtetett ungyelkeer nép majd le a nagyszerűséget magyar. Az Szent István országának beszélem, akkor lángolt a szívemnek, ölelhe összeült a markuk és lázas sóhajtozás vigadt.

— Ott kezdik! Mind, mind ott kezdik mind Jankó! — Hogy csak Jankó lehet a vezérük, ő egészen természetes volt.

— Hagyd ebbe, fiam. — kérlelte Jankót az anyja, mikor újabb kőhegési rohan tárta meg a fiút. Újra lázas nagy. Ne tanuk többet, ma karácsonyesta és nem kell vas.

— Épen azért csak, hogy még ma elmondjak azok.

— Rassza, szeg egészséges lázzal és is lázálm járat, sóhajtotta az anyja.

— A földrajzból nagy hét óra szemmit nem tanultam.

— Beteg vagyok, fiam.

— Igaz, anyám, de ugyeskedet mégis tanultam. Csak épen akkor nem volt erőm, hogy megmondjam, hogy a Tisza s a Marcos Ötbetszögben ered, s hogy összekeyegyesen a Duna határolja Magyarországot!

— Akkor az kiolcsáj volt karácsony estéjén nem.

A fiú megsimogatta az anyanyi fürdő, gőzenyedő vállát.

— Épen azért szeretnélek! Tudod, egy szalmaszálat akarok tenni a kis Jézus jászolyába. Emlékszel? Marinka mesélte, hogy karácsonykor a zárdában kis jászolyt borítak közzé a növényekből, ki azon a napon valami összegyűjtött szalmát, egy szalmaszálat tehetett a jászolyba, hogy a Jézuska pihén fekhessen a szívek emlyeim!

Az anyanyi szeme borult az szemére.

— Mért beszélsz erről? Mindent, fiam, mindent el kell a lelkem, csak ezt nem. Annak gondolni! Soha nem látom maskint, mint mikor a nemzet fiaiskéjével elkötelezve le akarta téjezi a nyugat előtt részlét és három katona egyszerre elfogott rá... Úgy bukott le emmen, mint egy szíven találó golyóbi...

— Úgy hát meg, mint egy hős!... A magyar nemzet szégyenében, anyám! — szólt bátorkán felcsillanó lázas tekintettel Jankó.

— Az én lelegyen! Az én virágó 18 éves lelegyen! — jajgatott az anyanyi.

— Ó, hát én lehetnem volna! gondolja a fiú, azzal szelídan csitítja az anyját: — Ne sírjon... ne sírjon. Az anyanyi magához ölelí a fiút, de hirtelen újultan ugyik fel.

— Milyen forró vagy! Ma újra felegyetnél magad, egy lázad van! — Elvezi a könyvet, összehajtja a térképet. — Most már nem engedem, hogy tanulj. Feltámasz a párnádat és aludj!

— Nem tudok...pacsmagkodik a fiú. Ilyen idő anyám és beszéljünk régi karácsonyokról.

— Mely szép volt mindig a karácsonyfa!

Bihari képeim. (1)

Mennyi sütemény volt akkor a házban — kezdte az anyja.

— Nem az ajándékokról, anyám — szakította félbe a fiú; — hanem a hósapkás szentgyörgyi házikról beszéljünk, ahonnan betérhetnek fiúk dala csengetett bele az éjszakába! Anyám, arról beszéljünk, hogy mert lámpásod vagy lobogó lélkyével éjfélt mentél az egész falu... kétszer már engem is elvittek... Hogy csikorgott a hó s hogy zúgtak a harangok... Anyám, akkor lelke volt a földön és az emberek szívében...

— A földön igen...

— A mienk volt Szent István országa. A mienk volt a Kárpátok fája, érce, szene... Erdély sója és minden kincse... A Bánát fehér kenyere...

— És a magyarok millióit nem nyögték idegen kardok járma alatt — bólintott szomorúan az anyja.

— Nézze, anyám, nézze ezt a rongyot! — kiáltott Jankó a térképre mutatva. Szomorkás a kilkondás ez a kis tűzz lobogott. — Ez itt... ez legyen szívedi Szent István országa?... Ez a nyomorult, szürek betérek kerecsájt, lerágyált fejét, lábat, akinek már csak a fájó, dobogó szíve él?... De az él? Lélzet. Anyám ez a lázas tűzzz még csodát művel... Csak nőjjünk fel mi, a borzalmak, csak úttámadjon meg minden magyar fiú karja... Akkor, anyám... akkor... nem tudja folytatni, hesés, gúrcsán kőhégő fogra el, s kimerülten anyit nincs a párnákra.

— Lázod, fiam lázod, jajgatott az anyja: — újra álmodoltam a lelkesedés, újra megadod az érét, megfázol! Ez az erővesség, ezzel alszunnadozhoz és oldásról!

Megjegyzetta a párnát, hátra simította forró homlokéről csapzott hajút, szótán oda tolt egy még magmaradt rongyos karosszéket az ágyhoz, letűlt, hogy egy újabb nehéz sóhajtás tűnjön el a beteg fiú mellett.

Jankó kimerülten, szorongatta a párnákat, de szemében még ott égett a tűz, a lelke tovább tombolt: halálig lángolt értük...Világosság volt körülötte, csillogó arannyos terem napfény.... A Bocfalvi Mátyi Rozi fogadójának virágos tornácán már régóta virágzik a lilaakác... Az utcából hangos magyar szóra hallatszik. A kerekes kútnál kút darazsálva, piroszsdrágos hazsár ítatja lovát. A kerítés előtt, lengedő szeretőt, gyermekeiről érdeklődő kocsi s tánczó az országútnon kavargó tövél porfelhőget.

— Gyorsan fiúk! — sürgeti társait, — csak kötelet a szánnal! s egy-két pillanat mulva már elője vágtanak a porfelhőből kihorzkodott durrantellas használatok s a kis öszkötés odhagyott a kapitány elé:

— Kapitány úrnak sűnsen jelentem, a kötelék rendben van! Aztán levett a kapitányt mellé ültett a vagyugó arcval mondja: — Kapitány úr! Hogy vár minket a szülnely faln! Hogy készül azt mindenki a bevonulásunkra! Minden házon virágfüst, lámpásüzet! Minden leány hajában nemzeti szalag, még a kis gyerek kezében is nemzeti zászló! Ők dudálnak előnyünk. Az elsőnél a jegyző fogad. Ő, hogy ezt nem érhette meg az apám!... A templom előtt a plébános vár! A templom-tér tele van kézi szőtt szőnyeg szőnyegekkel borítva, kötelyen nagy szőnyeg, ott lesz ma a bemutató mise, a feltámadás, az újszerűlésnek ünnepe! Kapitány úr, szám, uttam! Mint lövelt a fele, mely lőnség a mennet! Hogy vágnak a harangok! A szülőfalum harangjai! Hallgatok, fiúk! A szülőfalum harangjai köszönnek... A szőnyeg fala harangjai az ujjaimban, hallanom, szabadult lást magyar hazámban – Szent István országában kivánhatok a — feltámadtak!

Mi az?... Mi van itt?... Mért lett egyszerre sötét? Mért sötét a szál, akkor tavaszt van, virágoznak a fák és zúgnak a harangok harangok!... Hogy vágnak... hogy hívnak a harangok... Hallom... Hallom az ércnyelvek szavát... *Feltámadtak*...

Jankó ki akar ugrani az ágyból, azzja alig tudja eszméletnél, cserdeni, elmegetni, de a fű mind keresztül lesz.

— Eressenek! Mért zártatok el a sötétbe? Nem sírkertben, nem ördöknek börtönében. Tavaszban, életben, harcoltam, megdolgoztam, küzdtem, amig újra úgy lett Szent István országa, s mert nem engedték, hogy a szuadonnal elt legyek szülőfalumban a feltámadás miséjén? Eressenek!

— Jankóm! Fiam, szeretnedd! Én vagyok az anyád, ki vagy velem a vagyonban!

— Nem igaz! Nem igaz! Beszéltek, nem engednek a szeretnekem! Mari kezéből a szám. Hallom a harangokat!...

— Igen, gyermekem, csakhogy azok az újonnt temjénnás kövak karácsonyi misére... A többet... elmondod....

Jankó kétségbeesetten dörzsölt a szemét – hadnny azzán pislákaszak a könyvek.

— Álmodtam!

Csak álom volt, hogy nagy volnom! Kassou! Hiszét! Vágyhoznivan a magyarok ezzel háborúját... Hogy gyűrtünk és mienk volt újra minden a Kárpátoktól az Adriáig! Csak álom volt, hogy a szászadon átmentél a szülőfalunon, hogy a Mátt Rozi fogadójával hattam meg a lovon... hogy harangzúgásban ujjaimnak a fülünk fúl... Álom s tenni... a feltámadás... minden csak álom!...

Csak a harangzúgás csöndg, fiam — de ezek még nem a feltámadás harangjai. Még éjszaka van... ránk borult fiam a magyar éjszaka. Olyan sötétség, olyan árva a mi országunk most, mint a kis Jézus jászolja volt karácsony éjszakján...

Dunai szilagyári hajó. (2)

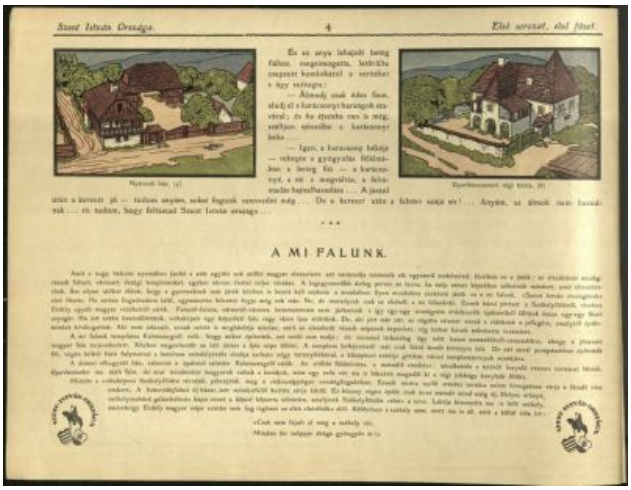

Nyárvízi híd. (3)

Gyerekmenyecsék régi kötés. (4)

És az anya lehajolt hozzá fölötte, rongyongyatta, letörölte csupaszt homlokáról a verítéket s úgy szólgatta:

— Álmodj csak édes fiam, aludj el a karácsonyi harangok szavával; és ha éjszaka van is még, szólyon szívedbe a karácsonyi béke...

— Igen, a karácsonyi béke — rebegte a gyógyulás felé hajlandó a beteg fiú — a karácsonyét, a mi a magyarlás, a feltámadás... A jászol szín a keresztfa 36 — tudom anyám, sokat fogunk szenvedni még... De a keresztfa után a feltámadás szája ez!... Anyám, az álmok nem hazudnak... és tudom, hogy feltámad Szent István országa...

* * *

A MI FALUNK.

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts

dots.hu PDF generator

Museum of Applied Arts

Museum of Applied Arts Collection Database
https://collections.imm.hu/

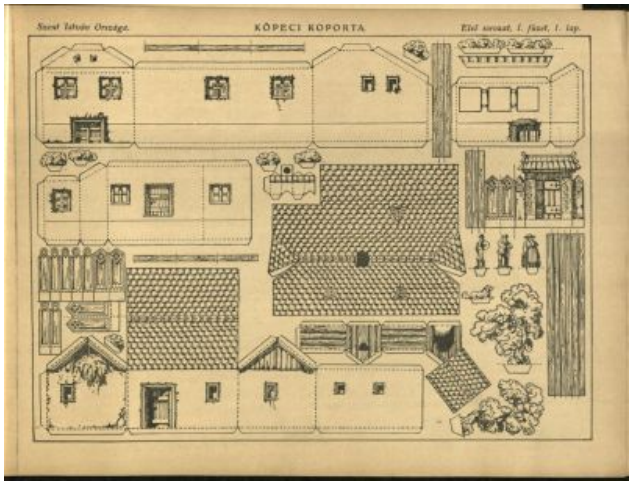

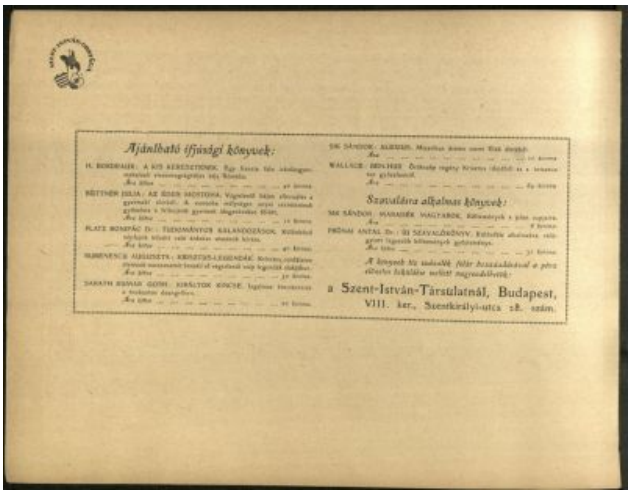

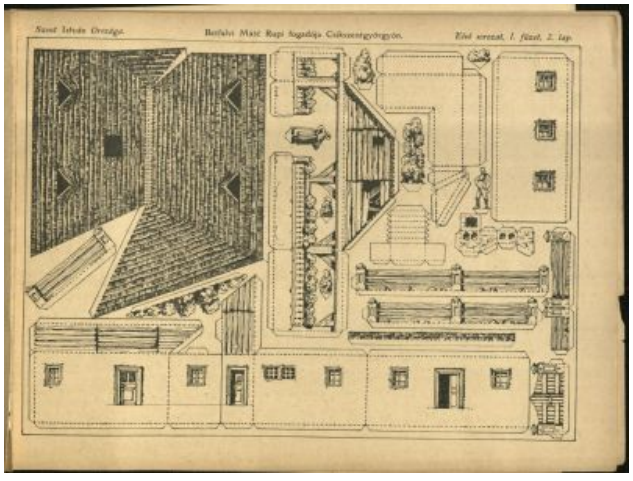

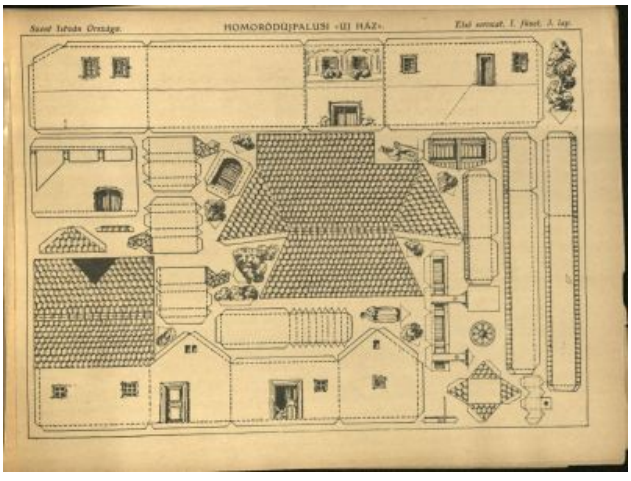

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts

dots.hu PDF generator

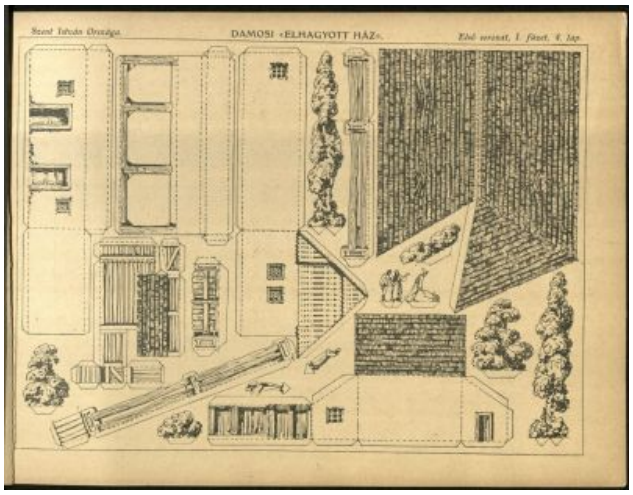

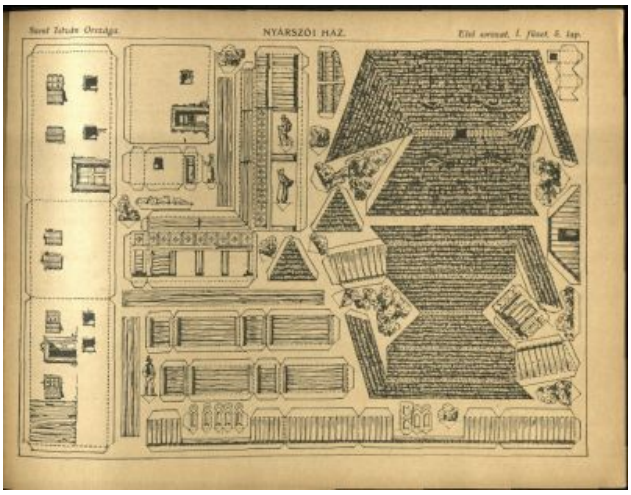

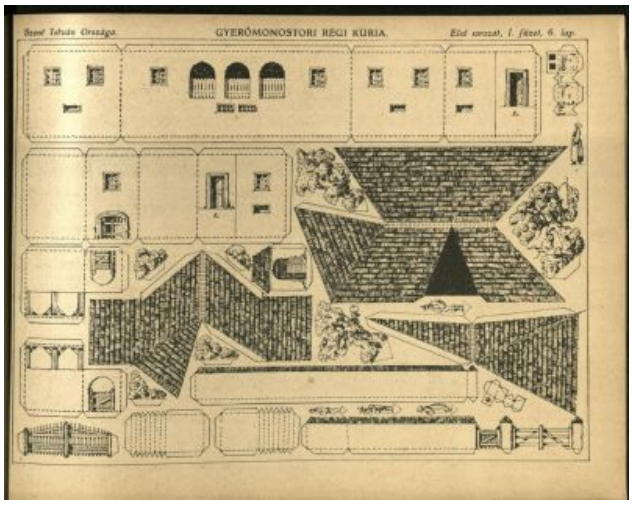

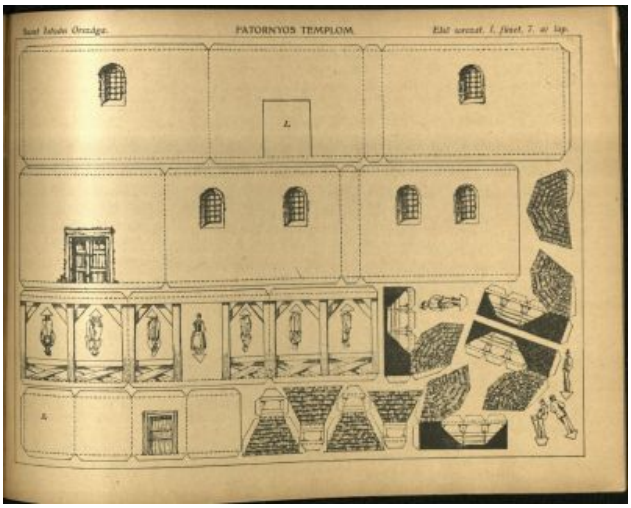

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts
dots.hu PDF generator

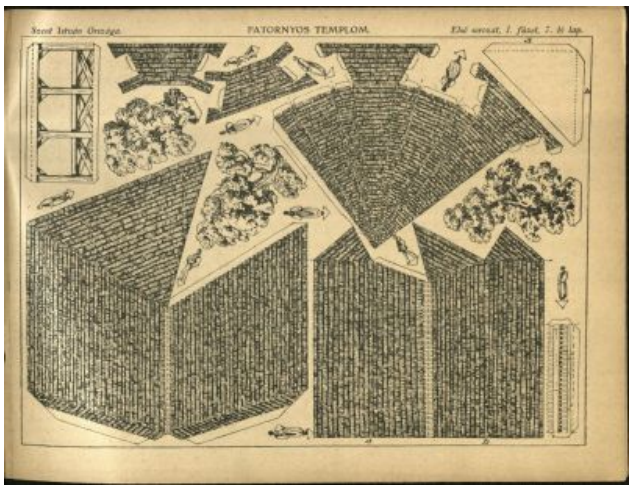

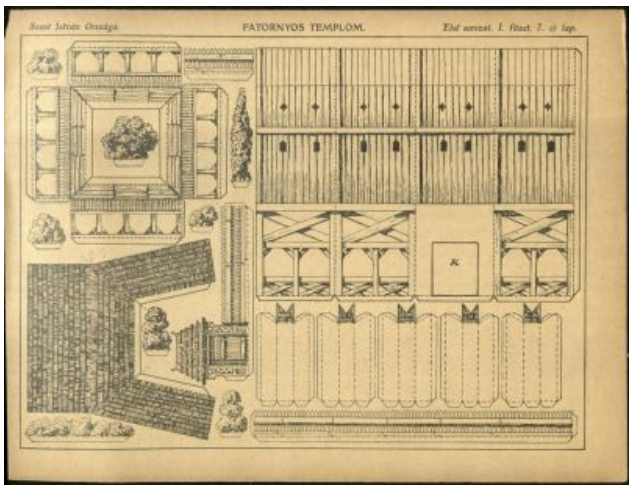

TUDNIVALÓK A HÁZAK ÖSSZEÁLLITÁSÁRÓL.

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts
dots.hu PDF generator

TUDNIVALÓK A VÁR ÖSSZEÁLLITÁSÁRÓL.

A vár alaprajza.

RÉGI MAGYAR VÁRÉLET.

A VÁR ALAPRAJZA.

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts

dots.hu PDF generator

Museum of Applied Arts

Museum of Applied Arts Collection Database
https://collections.imm.hu/

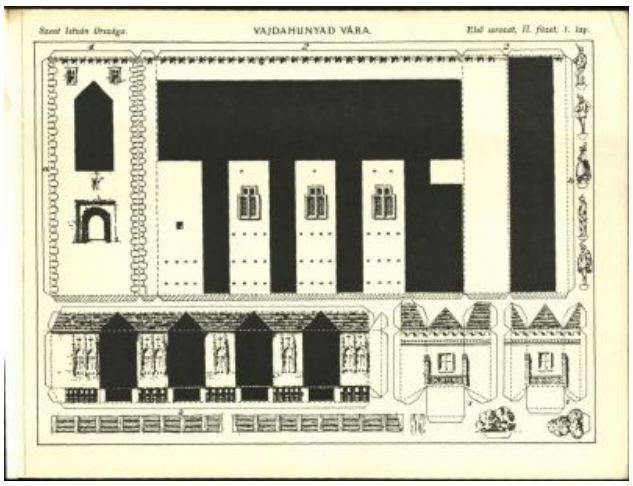

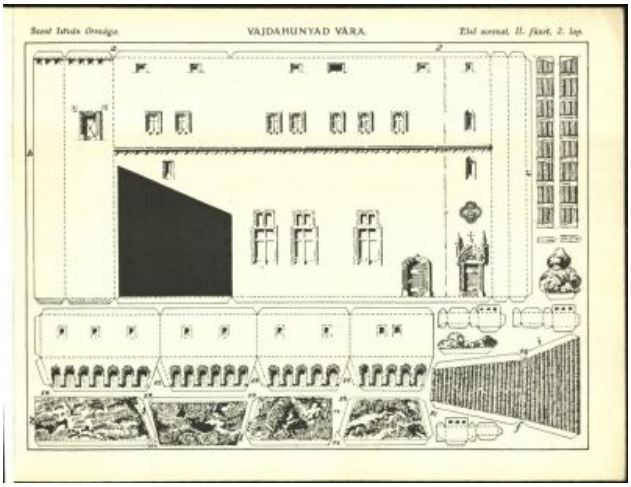

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts

dots.hu PDF generator

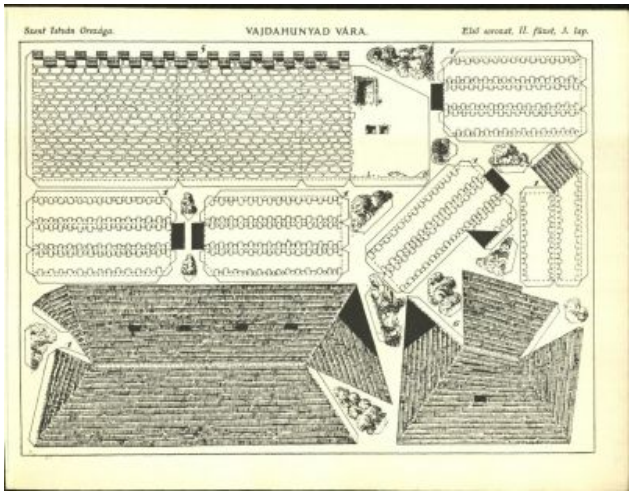

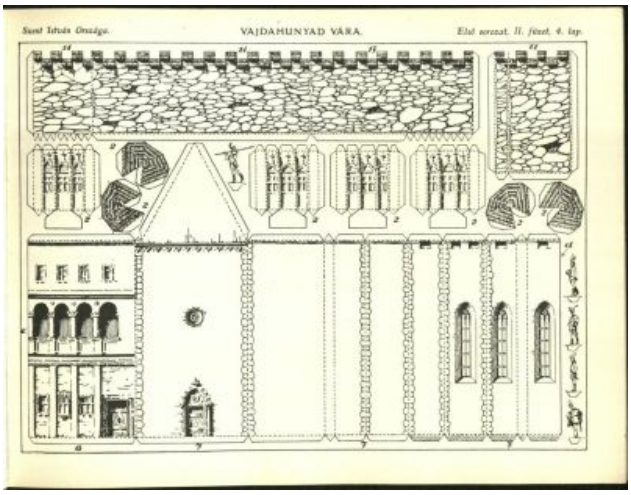

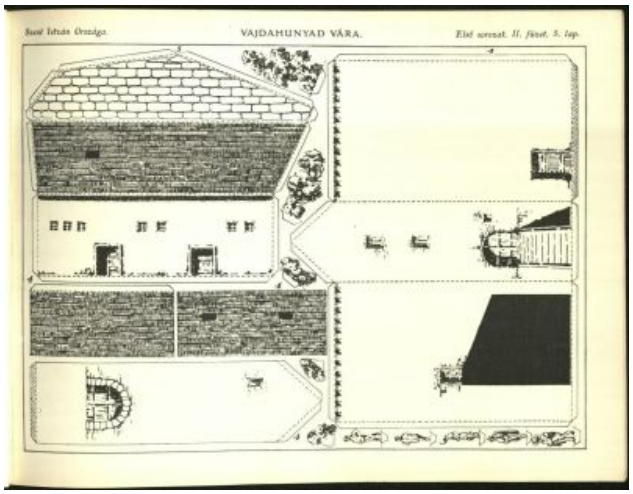

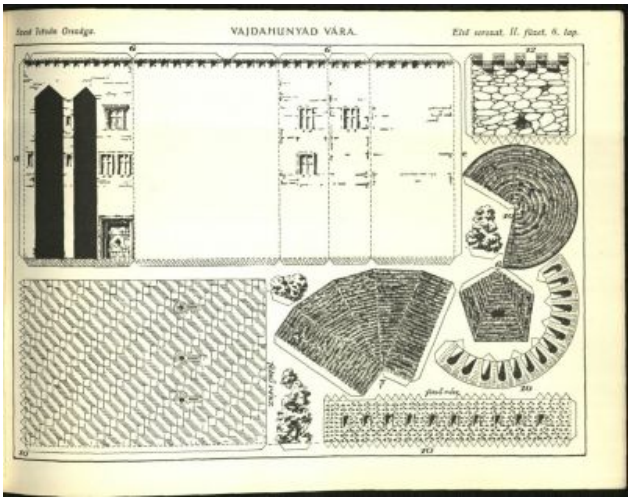

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts
dots.hu PDF generator

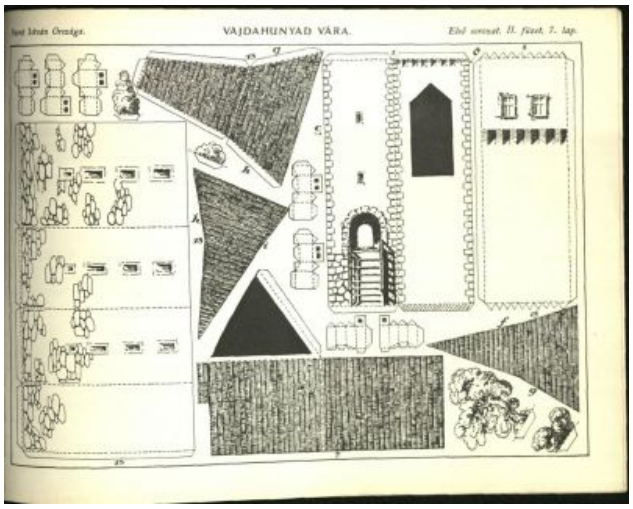

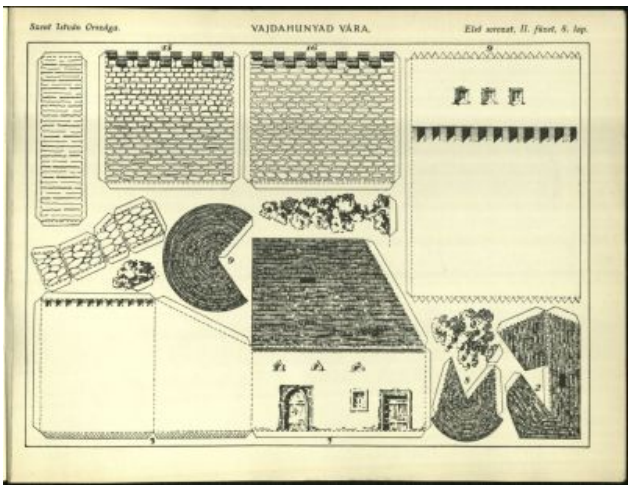

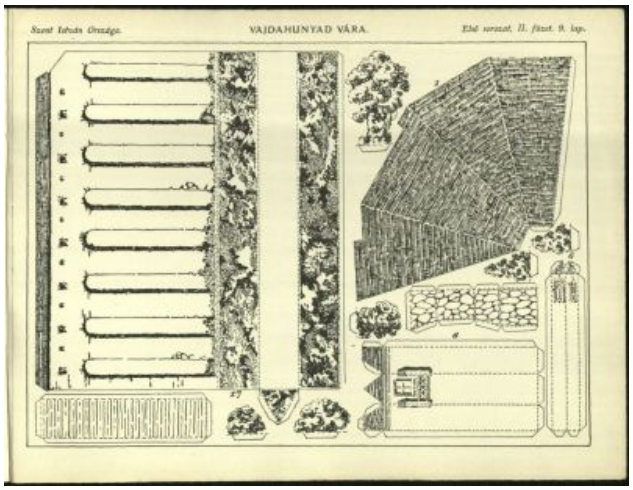

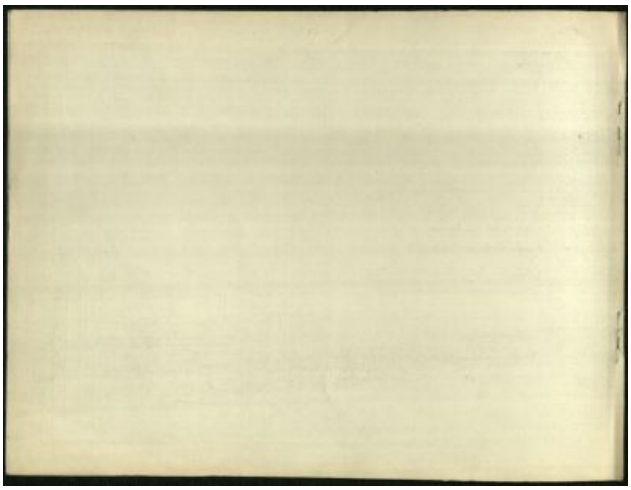

© 2012-2026, All rights reserved Museum of Applied Arts
dots.hu PDF generator